

БЕЗСМЪРТНИЯТ ЧОВЕК: ВАПЦАРОВ ПРЕЗ БАДИУ

Две хиляди и девета година беше натежала от вапцаровска юбилейност. Този факт оправдано повиши нивата на възхитена патетика пред творчеството на един от най-възхитително непатетичните български поети. Като най-вълнуващи се оформиха внушенията за хипотетично Вапцарово величие отвъд и независимо от вътрешния ни поетически канон, все едно дали ляв или десен, посредством въобразяването му наред една европейска, ако не и световна модерна класика. Личните ми интереси спрямо канона и Вапцаров винаги са споделяли подобна посока, само че през задния вход на една образцова необразцовост. Вместо това днес тенденцията е характерната декламативност, идиоматичност и масова наизустимост на Вапцаровата лирика да се петрифицира на дори по-високо ниво на мантрическо възпроизвеждане за сметка на изискуемото вмисляне и осмисляне. Това действително е наследство, което изисква ниво на щедро недоглеждане за недомислиците и абсурдите, за инфантилизма и кича; когато става дума за толкова трудна каноничност, „въпросът е, дори да видиш, да не забележиш“, ако си послужим със стих на Николай Кънчев.

Във фокус, от една страна, попада интегралната поетика на поета, а от друга – шепа образцови стихотворения, преповтаряни до обезсмислящо изпиляване на ръбовете. Това колебание между поетиката като цяло и няколко ключови стихотворения се дължи на качество на Вапцаровата поезия, прикриващо известен дефицит. Вапцаров несъмнено е важен като поетика, като поетическо правене, като пойезис. Тази актовост, процесуалност и жестовост обаче не се е отложила в достатъчен брой образцови, завършено-съвършени творби. Нещо повече, дори най-силните Вапцарови стихотворни опуси носят в себе си пропуски и проломи, сризове и провали. Българската критика, разбира се, отдавна е забелязала Вапцаровата «чепатост», липсата на огладеност и съгласуваност, на интегритет и балансираност, на завършеност и съвършенство. Ето защо тя е избирала според случая между две възможности. Едната, по-лесната, се изразява в признаването, че Вапцаров е голям, дори изключителен поет, но все пак не е от ранга на Ботев и Яворов. Оттам и внушението, че незавършеното му несъ-